

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ
ЯК ОДИН З ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
УСНОМУ ПЕРЕКЛАДУ

Заслонкіна А. В.

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри
комунікативної лінгвістики та перекладу
Чернівецький національний університет
м. Чернівці, Україна*

Освіта, як складова частина соціальної сфери, зазнає змін під впливом суспільних перетворень. На кожному етапі свого розвитку суспільство пред'являє цілком конкретні вимоги до особистості, яка зможе виконувати поставлені завдання у професійній сфері своєї діяльності. В епоху глобалізації володіння іноземною мовою є невід'ємною складовою освіти та однією з умов адаптації у суспільстві. Реалізацію такого завдання покладено на заклади освіти. Як показує практика, хороших результатів можна досягти за допомогою практико- та професійно-орієнтованого навчання, особливо в умовах обмеженого навчального часу.

Нижче розглянемо особливості формування у студентів специфічних навичок, необхідних для успішного виконання усного перекладу, які закономірно доповнюють перелік програмних результатів освітньої програми «Англійсько-український переклад та переклад з другої іноземної мови» за спеціальністю 035 Філологія [1, с. 15 – 16]. Зокрема очікується, що «студенти повинні мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі філології (перекладу) та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах» [1, с. 16]. Власне окрім класичних прийомів, які дають змогу розвивати техніку говоріння, оперативну пам'ять, логічне мислення, розширювати фонові знання та словниковий запас іншомовної лексики студентів на матеріалі текстів професійної сфери діяльності різноманітної тематичної та жанрової

направленості, актуальними постають задачі підготовки студентів до практичної діяльності, а саме: до реальних ситуацій при виконанні усного перекладу.

Безумовно, штучні, тепличні умови сучасного практичного заняття з усного перекладу не повною мірою тренують майбутніх перекладачів, для яких, як слушно наголошує Л. М. Черноватий «актуальними є навички та уміння пошуку й прийняття перекладацьких рішень, зокрема, уміння розв'язання нестереотипних лексико-фразеологічних та інших проблем» [2, с. 266], з-поміж яких вищезитований автор називає «інтенсивні розумові навантаження» [2, с. 277] та так звані «ситуації ускладнень» [2, с. 267].

У свою чергу, ускладнення охоплюють вельми широке коло обставин, що можуть викликати стрес в усного перекладача. Серед них «когнітивне перевантаження перекладача» [3, с. 68 – 69], яке виникає внаслідок багатозадачності, надмірної кількості фактичних даних у тексті оригіналу та зовнішніх відволікаючих чинників. Без сумніву, м'яке, поступове знайомство майбутніх перекладачів з подібними ситуаціями має стати невід'ємною частиною професійної підготовки.

Викладачеві слід вміло, продумано та з тонким відчуттям міри створювати у процесі навчання типові стресові ситуації, як-от: доповідач говорить з сильним акцентом, швидко, нерозбірливо; промова, призначена для усного перекладу, вирізняється високою концентрацією фактичної інформації, «щільним» текстом; оратор звертається до аудиторії із анекдотом чи жартом та / або використовує алюзії; у тексті оригіналу трапляється незнайома студентам лексика (за неможливості скористатися пошуковими джерелами їм належить визначити значення невідомих слів з контексту). При всій важливості тренувань з текстами для усного перекладу, варто не лишати поза увагою і міжособистісні стосунки «перекладач – замовник», «перекладач – аудиторія», наприклад: замовник невдоволений перекладом та недвозначно висловлює свою думку; замовник поводить нешанобливо, висловлюється зневажливо; доповідач забув увімкнути мікрофон; устаткування для синхронного перекладу дало збій, поки проводять відповідні налаштування, необхідно перекладати послідовно.

Слід проаналізувати кожну ситуацію, обговорити поведінку «перекладача» та «замовника», окреслити можливі лінії поведінки для кожного випадку. Доречним буде стимулювати використання студентами мисленнєвого (ідеомоторного) тренування, коли ту чи іншу ситуацію програють подумки.

Отже, навчання перекладу має принагідно носити характер психологічного тренінгу, що засновується на інтерактивній грі, а це висуває особливі вимоги як до викладача, так і до методики, яку використовують на заняттях.

Література

1. Освітня програма «Англійсько-український переклад та переклад з другої іноземної мови» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2021. URL: <https://bit.ly/3JeKCtB> (дата звернення: 14.02.2022).

2. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник. Вінниця : Нова книга, 2013. 376 с.

3. Dawud H. Kh. The Interplay among Variables in Consecutive Interpreting and their Effects upon Human Interactions : Master Degree Thesis / Applied Linguistics and Translation, Faculty of Graduate Studies, An-Najah National University, Nablus, Palestine, 2017. 210 p.